



Disquisitionvm Magicarvm Libri Sex

Delrío, Martín Antonio

Mogvntiae, 1624

Qvæstio XXI. Quæ indicia leuiora sufficiant ad torturam?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62472](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62472)

generaliter loquentibus, *vt. l. absentem D. de pœn. vbi traditur, neminem ex suspicionibus esse damnandum: fatius esse nocētis facinus relinqui impunitū, quam innocentem damnari, quæ cōtra nos non pugnant. Quia non agimus de damnando vllō ex suspicionibus: sed de torquendo ex indicijs valde mouētibus iudicē: nec vero innōcens iudici censendus est, contra quem alia sunt indicia. Denique obijciunt *l. respiciendum eo. tit. vbi nihil est quod nobiscum pugnet. Non decet me denegantium parte suspicari, eos misericordiæ laudē ambire: nec illos decet suspicari, qui contra sentiunt, se veritatis gloriā aucupari. Deo ista iudicia sinenda. Vtraque pars censet, se nec durius, nec remissius decernere, quam res postulat: vtraque iustis rationibus moueri se arbitratur. Quod tamen eodem loco sequitur: in lenioribus causis oportere vt iudex sit ad lenitatem pronior: in grauioribus seueritatem legum aliquo temperamento benignitatis subsequi: hoc satis indicat non eodem modo in criminibus exceptis, quæ atrocissima sunt, quibus grauiorē pœnæ sunt decreta: & in leuioribus, vt sunt non excepta, procedendum: sed licere iudicibus in illis seuerius quam in his procedere.**

QVÆSTIO XXI.

Quæ indicia leuiora sufficiant ad torturam?



*M*nino teneo debere esse legitima & sufficientia iuxta criminis naturam, & in genere indiciorum ad torturam. Licet enim multi DD. dixerint in atrocissimis permissum iudici iura transgredi, vt in his ordo sit ordinem iuris non seruare. *Innoc. in c. 1. de constit. Bald. in l. obseruandum nu. 10. D. de offic. Pras. & in l.*

A & si seuerior C. de inf. am. Mars. in l. 1. n. 47. de q. Clarus in §. 1. ante n. 10. & 11. Capic. decis. 31. Gramm. decis. 36. n. 2. & 3. Roland. conf. 7. n. 5. & infr. l. 1. Menoch. de arbit. q. 84. n. 9. & conf. 100. n. 66. Mascard. concl. 1385. n. 13.

B Hoc solummodo verum est, vbi cōstat de rei delicto: sed cum quaritur an reus deliquerit, iura quidē dispensant circa nōnulla iure ordinario & positiuo requisita in procedēdo, & circa personas testium. vt responsū questionibus præcedentibus, sed vt absque legitimis indicijs præcedentib. aliquis torqueatur. nec vlla iura, nec æquitas permittunt: vt bene Marsil. doctrinam illam Innocentij moderatur & explicat, quæ explicatio merito cōmuniter recipitur. *Marsil. in §. diligenter nu. 157. & conf. 74. n. 35. Grammat. voto 34. num. 23. Personal. tit. de indic. & tortu. nu. 24. Carver. tit. de indicijs §. circa quartum n. 8. Riminal. lun. conf. 361. n. 32. 33. & 37. Farma. q. 37. n. 790.*

C Equidem nisi sic explices, iniustam censuerim, & simpliciter negandam, vt negant longe plures: *gloss. Cyn. Bald. Salu. in l. si quis C. ad leg. iul. Maieft. Alberi. in rub. D. eo n. 3. Afflic. in tit. quæ sint regalia in verb. & bona committentium n. 44. Grammat. d. voto 34. ad fin. Angelus de Aretio, & in addit. August. in verb. che hai tradito la patria nu. 1. Mars. d. §. diligenter nu. 175. & post Brunum & contr. ad. Clarus qu. 64. ante n. 10. Follerius in pract. cri. verbo, & quod suffocauit vxorem n. 58. & nu. 103. Cason. post tract. de indic. capi. 5. sub rub. de non torquendo sine indicijs etiam in crim. las. Maieft. Gigas de eod. crim. in tit. quomodo & per quos q. 26. Roland. conf. 12. nu. 33. lib. 3. Riminal. lun. conf. 88. & 361. nu. 32. Ofsch. decis. 79. n. 14. Decia. in crim. l. 7. c. 46. Bertaz: conf. 61. col. 1. l. 1. Burs. conf. 166. n. 33. & 201. n. 41. Beccius co. 67. n. 14. Person. sup. n. 14. Vincent. Ondedus conf. 15.*

100. nu. 5. l. 1. & n. 22. Carrer. sup. num. 7. Mascard. concl. 1385. n. 4. Farinac. l. 2. q. 37. n. 79. & nu. 89.

Concl.
b

Debent ergo adesse indicia sufficientia sed quæ ista? Respondeo Bart. aduertit certam de his doctrinam tradi non posse: quem alij sequuntur. Bart. in l. fin. D. de qu. & ibi plene Mars. & Blanc. de indic. & Clarus §. fin. q. 64. n. 17. ideo iudex potest arbitrari quæ sibi censeat sufficere. sic post multos Menoch. de arbit. cas. 270. num. 3. & cas. 474. nu. 1. & num. 47. dixi de hac re copiose d. lib. 5. sect. 3. & 4. quo me refero. Menochius. l. 1. de præsumpt. q. 44. à n. 9. posuit quadraginta tria indicia ad torturam idonea. Bertazzin. conf. 213. numer. 8. vult duo indicia leuia sufficere ad torturam quod intelligo etiam si in iure non sint expressa, dummodo sint per duos testes probata, & sint verisimilia, & probabiliter cõcludant Bald. conf. 515. n. 4. vol. 5. Item indicium aliquo aliter animum iudicis, & in iure approbatum, sufficit. Bald. in l. cum citra C. de iur. dot. Crauer. conf. 6. num. 12. Simon de Pretis. conf. 15. numer. 19. Bart. Baiardus ad Clarum quæst. 64. numer. 56. quia plus debet operari in iudicis animo ceteris paribus indicium iure expressum, quam non expressum.

Tertio vnustestis integer, & (vt vocant) inuulnerabilis, de propria scientia per sensum corporis deponens. gloss. Bald. Angel. Salic. & alij in d. l. si quis. Angel. in lib. tormentis C. de quæstio. Bald. conf. 259. numer. 5. lib. 1. Marsi conf. 46. nu. 1. Andreas Siculus conf. 47. num. 6. & 7. lib. 1. Paris. conf. 15. nu. 3. lib. 4. & alij post quos Farina. q. 37. n. 56. cum seqq. Quod si integer nõ esset, aliquod aliud adminiculum requireretur Menoch. de præsumpt. l. 1. q. 89. n. 10. & 11. Clarus. q. 21. n. 2. vel si desit adminiculum, nõ poterit deueniri, nisi ad leuem torturam, & nõ ad plenam, post alios Clarus quæstio. 64.

A num. 32. Farinac. sup. num. 64. Denique receptum, quod vnum indicium etiam remotum sufficiat ad torturam (Ioann. And. ad Specul. in titul. de præsumpt. §. species in maiore addit. Alexand. & alij apud Clarum q. 64. num. 14.) quam ego non libenter sequerer, nisi concurreret aliquo alio adminiculo, vt moderatur Clarus in quæst. 21. & Farina. supra n. 47. vel in occultis ad quæstionem leuem, ordinaria minorem. Gramm. voto. 17. n. 18. Clarus d. q. 21. col. vlt.

B Quando non sunt satis idonea indicia ad torturam, & iudex habet causas suspicandi reum esse culpabilem: consulunt latrunculatores, vt reus saltem terreatur verbis, & vultu, & torturæ comminatione. Bald. in l. 2. C. quorum appellat. n. 5. Bossius tit. de indic. n. 24. sed alij ad hoc requirunt aliqualem iudicis præsumptionem. sic Fran. Person. tit. de tortur. nu. 77. & Farinac. monet ne terror iste verbalis admoueat perlonis valde timidus, quæst. 37. num. 102. & 103.

C Si præsumptio iudicis esset bene fundata, posset verbis adiungere facti aliquid, admouere reum ante equuleum, expoliari, & quandoque ligari facere, immo & modicum eleuari, sine quæstione. Paul. Grilland. de indic. qu. 4. in 2. & 3. grad. ad torturæ. Corrad. titul. de negat. crimin. n. 41. Person. sup. num. 78. & Farinac. d. q. 37. n. 105. Quanquam nec in his certa regula potest iudici præscribi. Cartar. in Pract. c. 112. nisi Farina. q. 38. n. 33.

D

QVÆSTIO XXII.

E An iudex promptior & facilius debeat esse ad torturam in atrocioribus & occultis?

I Vre certum est. vbi aliter veritas haberi nõ potest, facilius cõcedi vt venia-